

Giao dục được chúng ta xem là quốc sách hàng đầu nhưng trong quá trình thực hiện kết quả không được như mong muốn và cần phải bàn nhiều, ngô hàu đê có thể tìm lỗi ra hữu hiệu cho vấn đề này. Tiến trình cải cách giáo dục đã diễn ra trong những thập kỷ cuối thế kỷ 20, nhưng chúng ta vẫn còn lúng túng trong việc đưa ra các chương trình hành động và các biện pháp thực hiện, các chính sách về giáo dục thường không nhất quán, thiếu tinh thuyết phục, gây lo lắng, bức xúc cho toàn xã hội. Nhất là việc biên soạn sách giáo khoa, mà sách giáo khoa vẫn thường được coi là cái nền tri tuệ để đào tạo nguồn nhân lực cho đất nước, nhưng cho đến nay chúng ta vẫn chưa có được sự chuẩn hóa sách giáo khoa từ các cấp phổ thông cho đến bậc giáo dục chuyên nghiệp, điều này đã ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng giáo dục.

Quy trình giảng dạy hiện nay từ bậc phổ thông cho đến đại học vẫn mang tính áp đặt, nặng về truyền đạt kiến thức của giáo viên, mà thiếu sự khai mở, suy tưởng của học sinh. Hàng đêm vẫn thường nghe học trò các cấp học các bài thuộc lòng theo kiểu "tung kinh, gõ mõ", các sinh viên đại học sau các buổi lên lớp ở các giảng đường thường chỉ nhán ược bùn sao giáo án của các giáo viên. Phương pháp giáo dục hiện nay của chúng ta cơ bản vẫn là: Thầy đọc trò chép, thầy giảng trò ghi. Hết quả là học sinh, sinh viên các cấp hết sức thu động, thiếu hàn sự sáng tạo trong tư duy, và có chăng chỉ là con số rất ít ỏi, số học sinh đoạt giải trong các kỳ thi quốc tế không phản ánh đúng trình độ và năng lực tư duy của số đông học sinh sinh viên, ấy là chưa nói đến ý thức công dân, trách nhiệm xã hội của học sinh, sinh viên bây giờ kém hẳn các bậc đàn anh trước họ.

Vì thế, sau một thời gian

Ảnh: TRƯỜNG THỊ

NHÂN NGÀY KHAI GIÁNG NĂM HỌC MỚI: Phát triển giáo dục theo hướng nào?

○ NGUYỄN HOÀNG XANH

dài cai cách (bắt đầu từ những năm 80 của thế kỷ trước), chất lượng giáo dục của chúng ta không mấy khả quan, tuy vẫn đạt được một số kết quả nhất định như công tác phổ cập giáo dục tiểu học, đa dạng hóa các loại hình đào tạo, từng bước cai tiến công tác thi cử, và nhiều khi chỉ mang nặng tinh hình thức, thiên về các chi tiêu số lượng, nhất là các chi tiêu về đào tạo, và các con số đạt tốt nghiệp của các cấp học phổ thông thường đạt xấp xỉ 90%. Nhưng về chất lượng thì cần phải xem lại, đặc biệt là loại hình đào tạo tiến sĩ, số lượng tiến sĩ ngày càng gia tăng nhưng dường như có sự tương quan tỷ lệ nghịch giữa số lượng và chất lượng đối với loại hình đào tạo này. Có cả các tiến sĩ "dởm", vì tinh háo danh, háo lợi dùng tiền

bạc để "mua" với bất cứ giá nào. Vấn đề đặt ra ở đây là cái đích mà sự nghiệp giáo dục hướng tới phải là thực học, chứ không phải chỉ có bằng cấp đơn thuần, hu danh, đó chính là nâng cao trình độ dân trí trên bình diện tổng thể, mà đặc biệt là việc nâng cao ý thức công dân và trách nhiệm của họ đối với xã hội - yếu tố quyết định sự thành công của đất nước trong thời kỳ mới của, thời kỳ của kinh tế tri thức và công nghệ thông tin. Vì vậy, để sự nghiệp giáo dục nhanh chóng đáp ứng được những yêu cầu và đòi hỏi của đất nước trong giai đoạn phát triển mới, cần có một chiến lược sâu rộng về giáo dục, phải có sự tham gia hỗ trợ của tất cả các ngành, các cấp, tranh thủ được ý kiến của các nhà khoa học, các nhà hoạt

động văn hóa và những người có tâm huyết đối với sự nghiệp giáo dục của đất nước.

Nhìn lại, trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp với điều kiện thiếu thốn về vật chất như vậy, nhưng sự nghiệp giáo dục vẫn phát triển. Vào thời kỳ đó chúng ta có một thế hệ thầy giáo đầy tài năng và tâm huyết, vượt qua muôn vàn gian khổ trong điều kiện kháng chiến để hoàn thành sứ mệnh cao cả là "trồng người" cho tương lai, và chúng ta cũng nên nhớ rằng hầu hết các nhà khoa học hàng đầu của đất nước hiện nay hầu hết đều trưởng thành từ mái trường kháng chiến. Thế có nghĩa là muốn có trò giỏi thì trước hết phải có thầy giỏi, thầy giỏi ở đây bao hàm cả đức và tài. (Xem tiếp trang 9)

Phát triển giáo dục...

(Tiếp theo trang 5)

Sự nghiệp giáo dục chỉ có thể thành công được khi mà lòng tự hào, tư tôn, tư cường của dân tộc được quán triệt và thám thấu, xem đó như là sức mạnh nội sinh khi dắt nước bước vào giai đoạn hội nhập quốc tế trên nhiều phương diện. Giữ vững và phát huy các giá trị truyền thống là điều cực kỳ quan trọng trong quá trình tiếp thu có chọn lọc các nền văn hóa lớn của nhân loại, bởi vì đó chính là bản sắc văn hóa dân tộc. Trong quá khứ Việt Nam là nơi hợp lưu của các nền văn hóa lớn của châu Á; văn hóa Trung Quốc và văn hóa Ấn Độ, được xem là xứ sở của tam giáo Đòng Nguyên (dao Nho, dao Lão, dao Phật), điều đó chứng tỏ sự dung hòa của nền văn hóa và con người Việt Nam. Trong bối cảnh quốc tế mới với vị trí địa lý của mình Việt Nam đã và đang trở thành nơi giao lưu và giao thoa của hai nền văn hóa Đông - Tây, các giá

Ảnh: TRƯỜNG THỊ

tri minh triết phương Đông và tư duy lô gic phương Tây được kết hợp với nhau, trong đó hầm chứa các

yếu tố cá truyền thống lẩn hiện dai, khoa học với nghệ thuật, trực giác với duy lý.

Thích ứng với thời đại mà khoa học phát triển như vũ bão thi tư học, tư đào tạo được xem như là nhu cầu tư thân. Đó là tiên đề để thực hiện "xã hội học tập" mà ở đó mọi người phải học tập suốt đời và học tập lẫn nhau thi mới theo kịp sự biến đổi của thời đại. Vì trong thời đại bùng nổ thông tin, những thành tựu khoa học mà nhân loại đạt được ngày càng khống lồ từ thế giới vi mô cho đến thế giới vi mô cho nên một người có thể làm thầy ở lĩnh vực này song cũng có thể làm trò ở lĩnh vực khác.

Sự nghiệp giáo dục chỉ thực sự trở thành quốc sách hàng đầu không chỉ dừng lại ở quan điểm mà phải được thực hiện trên bình diện thực tiễn; theo đó đầu tư cho giáo dục cần được ưu tiên hàng đầu. Và cũng nên thống nhất nhận thức rằng đầu tư cho kinh tế mới chỉ đạt được "lợi ích mười năm", còn đầu tư cho giáo dục đạt được "lợi ích trăm năm"./.